

zik za razliku od austrougarske vojske, gdje su postojale posebne hrvatske jedinice, koje su se služile *hrvatskim jezikom* i *hrvatskom terminologijom*, navodeći za tu terminologiju i primjere”.

Zbog navedenih “djela” Zvonimir Červenko je osuđen “na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i naknadu troškova krivičnog postupka”. U povodu žalbe Vrhovni vojni sud donio je ovu “presudu” (II K broj 387/72 od 1. novembra 1972. god.): “ODBIJA SE žalba opt. Červenko Zvonimira, potpukovnika, a DELIMIČNO UVAŽAVA žalba vojnog tužioca pa se prvostepena presuda u delu o krivici POTVRĐUJE, a u delu odluke o kazni PREINAČUJE tako što se optuženi za krivično delo neprijateljske propagan-

de iz člana 118. st. 1. KZ, opisano u izreci pobijane presude, osuđuje: – na kaznu strogog zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci”. Tu je kaznu Zvonimir Červenko “odslužio” u logoru Stara Gradiška.

I hrvatski jezik, “proizvod odnošaja Hrvata prema Hrvatskoj” (A. G. Matoš), zajedno sa Zvonimirom Červenkom osuđen je na zatvorsku kaznu i skupa s njime odrobijao je u Staroj Gradiški. Tako i ta odsuda posvjedočuje, a sličnih sigurno ima više, samo su nam još nepoznate, da nam je i komunistička Jugoslavija pokušala oduzeti jezik, iščupati ga iz naše narodne duše i iz naših srdaca.*

Mato Marčinko

VIJESTI

MOSTARSKI DANI HRVATSKOGA JEZIKA

Na Mostarskome je sveučilištu od 9. do 12. lipnja 1997. godine održan znanstveni skup nazvan Mostarski dani hrvatskoga jezika. Osim domaćina i organizatora – djelatnika Instituta za hrvatski jezik, književnost i povijest Pegadoškoga fakulteta Sveučilišta u Mostaru, na čelu s prof. dr. Stojanom Vrljićem – na Mostarskim su danima izlagali i znanstvenici iz Republike Hrvatske i Australije, pa je skup imao i međunarodni karakter.

Na svečanom otvorenju u Amfiteatru Sveučilišta u Mostaru u ponedjeljak uju-

tro sudionike skupa pozdravili su ugledni znanstvenici i političari, a potom su nastupili pozvani predavači. Stjepan Babić govorio je o hrvatskome književnome jeziku u Bosni i Hercegovini, kao jednoj od najsnažnijih i najvažnijih sastavnica u jedinstvu hrvatskoga naroda, preporučivši da se Hrvati u BiH drže hrvatske književnojezične norme, a moguće posebnosti trebali bi normativci uključiti u opće-hrvatsku jezičnu normu.¹ Dalibor Brozović u glavnini je svoga izlaganja iznosio hrvatska obilježja iz svih jezičnih razina koja pokazuju samosvojnost hrvatskoga jezika.² Marko Samardžija govorio je o ustavnome, zakonskome i stvarnome po-

* Skraćeni članak iz Vjesnika 27. 3. 1993.

¹ Predavanje je objavljeno u prošleme broju Jezika.

² Izlaganje je u osnovi imalo misli iznesene u članku objavljenom u prošleme godištu Jezika.

ločaju hrvatskoga jezika u SR BiH od 1945. do 1992. godine i o stanju nakon 1992. godine.

U trodnevnom radu predavači su izlagali o različitim jezičnim i književnim temama. Većina ih je bila vezana za hrvatski jezik u Bosni i Hercegovini, u različitim povijesnim trenucima. Neki su se znanstvenici bavili pojedinim jezičnim spomenicima, kao što je Humačka ploča (Andrija Nikić) ili riječima: kao što su imenica Velež i njezine izvedenice (Milan Nosić), njemačke riječi u govoru Hrvata bosanske Posavine (Pavao Mikić) i hrvatska pučka imena blagdana u nekim mjesnim govorima u BiH (Sanja Vulić). Drugi su se bavili za hrvatski jezik značajnim osobama, poput franjevca Ivana Frane Jukića (Ivo Pranjković), Tome Babića (Ljiljana Kolenić), te Matiše Škijija, tj. širokobriješkoga novinara i književnika Frane Vukoje (Stojan Vrljić). Treći su izlagali o važnosti pojedinih pojava za hrvatski jezik kao što su borba za jezično čistunstvo u Herceg Bosni (Velimir Laznibat) i katolički tisak u BiH (Zrinka Jelaska).

Nekolicina znanstvenika bavila se osim bosanskohercegovačkoga i hrvatskim prostorom – istražujući srednjovjekovne veze između hrvatske tradicije nastale na bosansko-hercegovačkom tlu i na današnjem hrvatskom državnom prostoru (Stjepan Damjanović), odnos hrvatskoga jezika i jezika koji je opisan u Gramatici bosanskoga jezika iz 1890. (Sanda Ham), današnje veze između zapadnonovoškavskoga i hrvatskoga književnojezičnoga naglašavanja (Stjepan Vukušić), ili pak samo hrvatskim jezikom izvan Bosne i Hercegovine – prikazujući ulogu hrvatskoga jezika u državnoj upravi u Dalmaciji prije prvoga svjetskoga rata, koji je 1909. nagodbom u Beču postao jezikom kojim se sporazumijeva u unutrašnjim poslovima (Ivan Pederin), oblikovanje morfološkoga sustava u hrvatskom crkve-

noslavenskom jeziku (Ivan Jurčević), ili izvješćujući o hrvatskom jeziku i dijaspori u Australiji i smanjenju broja upisanih u škole hrvatskoga jezika (Luka Budak).

Znanstvenici su izlagali i o hrvatskoj književnosti u BiH: o problemima istraživanja hrvatske književnosti u BiH (Pero Šimunović), o proznim prinosima Vitomira Lukića (Antun Lučić), o djelu Ilije Jakovljevića (Šimun Musa), o hrvatskoj usmenoj književnosti u BiH (Stipe Botica) i elementima usmenoga pripovijedanja u djelima Matije Divkovića (Milan Bodiroga).

Skup je bio jako dobro organiziran, osim znanstvenoga dijela bilo je dovoljno vremena za razgovore i druženja. Sudionike je dočekala knjiga sažetaka s programom, a tek je nekolicina predavača izostala. U utorak navečer organiziran je okrugli stol na kojem se raspravljalo o položaju i problemima hrvatskoga jezika u Bosni i Hercegovini u današnje burno vrijeme. Organizirane su i promocije novih knjiga. Skup je bio medijski izvrsno popraćen, radio je svakodnevno izvještavao o njegovu radu, spominjao podatke iz pojedinih izlaganja.

Popratni se program sastojao od izleta u Široki Brijeg, gdje su sudionici skupa detaljno razgledali mjesto, posjetili Galeriju Franjevačkoga samostana i razgledali Likovnu akademiju. Ljubaznošću domaćina pojedini su sudionici posjetili i neka druga značajna mjesta (poput Humca i Međugorja).

Sudionici su odsjeli u hotelu Ero, kao i mnogi novinari i strani poslovni ljudi, u neposrednoj blizini granice među dvama dijelovima Mostara. Tako se svakodnevno živjelo i radilo u dvama svjetovima – na znanstvenom skupu koji je bio organiziran na visokoj europskoj razini, uključujući i prostore u kojima se skup održavao (Amfiteatar Sveučilišta), u komfornom hotelu i u ratom podijeljenom gradu s pogođenim ili uništenim

kućama, crkvama, cestama, uz brujanje džipova Ujedinjenih naroda.

Veliko zanimanje za hrvatski jezik u BiH i brojnost područja i problema u skladu je sa željom organizatora za drugim znanstvenim skupom Mostarski dani

hrvatskoga jezika, na koji bi mogli biti pozvani ne samo kroatisti, nego i ostali filolozi, hrvatski i strani, koji svojim radovima u svijetu promiču hrvatski jezik, njegovo ime i građu.

Zrinka Jelaska

HRVATSKI JEZIK I VII. NJEMAČKI SLAVISTIČKI DANI U BAMBERGU

Od 28. 9. do 1. 10. 97. održani su na Sveučilištu u Bambergu u organizaciji Udruženja visokoškolskih učitelja za slavistiku VII. njemački slavistički dani ("VII. Deutscher Slavistentag"). Na skupu je nastupilo oko 200 predavača u 35 skupina. Teme izlaganja bile su raznovrsne, temeljile su se na različitim metodskim pristupima i obuhvaćale su, iako ne ravnomjerno, više manje sve slavenske jezike i književnosti. O hrvatskome jeziku govorilo se u nekoliko predavanja i replika. W. Lehfeltd (Göttingen) održao je predavanje pod naslovom "Standardnojezična situacija na srpskohrvatskome govornom području", P. Rehder (München) izlagao je o hrvatskome u okviru svojega diskusijskog priloga i u okviru predavanja o procesima koji bi mogli rezultirati nastajanjem bošnjačkoga književnog (standardnog) jezika. J. Raecke (Tübingen) govorio je o oblicima naslovljavanja u starijoj hrvatskoj književnosti. M. Wingender (Göttingen) opisujući izvratke iz *Vjesnikova* "Jezičnoga savjetnika" ocjenjivala je smjernice hrvatske jezične politike. S. Kirfel-Kukavica (Berlin) održala je predavanje o razvoju pravnoga nazivlja u Hrvatskoj, a S. Tornow (Berlin) referirao je o srpskome i

hrvatskome standardu na primjeru nekih rečenica iz najnovijih prijevoda Svetoga pisma u usporedbi s istovrijednicama u Karadžićevu prijevodu *N. zavjeta* i Katančićevu prijevodu *Biblije*.

U okviru tih predavanja iznesene su također teze o tome kako bi se na njemačkim sveučilištima trebala nazivati nastavna jedinica u kojoj se predaje (i) hrvatski književni jezik, odnosno, kako bi se u znanstvenoj literaturi trebalo nazivati književne jezike na srednjojužnoslavenskome području do 1991. i nakon 1991. godine. O prvome pitanju govorio je W. Lehfeltd, a o drugome pitanju izlagao je svoje mišljenje P. Rehder. Obojica su poznati sveučilišni profesori i priznati stručnjaci za slavensku filologiju, za W. Lehfeltda može se spomenuti i to da je član HAZU.

W. Lehfeltd je jedan od rijetkih njemačkih slavista koji je već početkom 80-ih godina ukazao na netočnost raširenih slavističkih shvaćanja o nastanku hrvatskoga književnoga jezika.¹ On je u posljednje vrijeme u više navrata također upozorio svoje kolege da se više ne može govoriti o "srpskohrvatskome standardnom jeziku", već o "hrvatskome standardnom jeziku" i "srpskome standardnom jeziku" te da su pokušaji stvaranja "srpskohrvatskoga/hrvatskosrpskoga" književnog jezika s dvije ili više inačica

¹ Usp. W. Lehfeltd, "Zum Unterschied der Standardsprachkonzeptionen bei den Serben und Kroaten zur Zeit der nationalen Wiedergeburt", *Südost-Forschungen*, 40., str. 239.-253.